

Sprekend Humanisme

Uitwerking van het radio-interview met :

Garmt Stuiveling (1907-1985)

Datum : 5 november 1984 (Het zout in de pap werd in 1983 veranderd in Ophef & Vertier)

Lokatie : Bij Stuiveling thuis.

Onderwerp(en) : Herinneringen aan Henriëtte Roland Holst

Duur interview : 24:23 (min/sec)

Naam / functie interviewer(s) : Jeanne Munster

Kader/context : VARA Programma 'Het zout in de pap'.

Niveau van uitwerking : Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)

Drager : Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband WAV bestand **WAV- 132-B**.

Datum uitwerking : 21 maart 2014

Uitgewerkt door : Marieke Nap

Respondent : Garmt Stuiveling (1907-1985): In 1950 werd Garmt Stuiveling benoemd tot buitengewoon hoogleraar Taalbeheersing, en was hoogleraar Nederlandse letterkunde en Taalbeheersing van 1956-1972, beide aan Gemeentelijke Universiteit Amsterdam. Hij schreef gedichten, kritieken, essays, een toneelstuk in verzen (*'Erasmus'*), een biografie over Jacques Perk, en enkele literairhistorische boeken.

Hij was voorzitter van het Multatuli-genootschap en droeg bij tot de oprichting van het Multatuli-museum in Amsterdam. Ook was hij bestuurslid van het Letterkundig Museum en de Nederlandse Vereniging van Letterkundigen, verder voorzitter van de Henriëtte Roland Holst-stichting.

Stuiveling was pacifist en geheelonthouder. Hij bekleedde vooraanstaande posities in diverse organisaties, instellingen en verenigingen, zoals de Jongeren Vredesactie (JVA) en het Kunstenaars Centrum voor Geestelijke Weerbaarheid. In 1928 werd hij lid van de SDAP, maar bedankte hiervoor in 1932. Van 1946 tot 1962 was Stuiveling PvdA-gemeenteraadslid in Hilversum.

Na de oorlog raakte Stuiveling betrokken bij de oprichting van het Humanistisch Verbond (HV). Hij bekleedde hierin bestuursfuncties en verrichtte vele werkzaamheden, was o.a. lid van de Commissie tot Herziening van de Beginselverklaring (1953/1955) en redacteur van het tijdschrift 'Rekenschap'. Ook speelde hij een belangrijke rol bij de komst van humanistische radiolezingen in het VARA-programma 'Geestelijk Leven' en zijn lezingen werden gepubliceerd in de periodiek 'Woord van de Week'.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
00.00	Citaat <i>Kentering der tijden</i>	"In onze oogen nog de ondergangen / van de oude werelden die verbleeken, / onze lippen geplooid ten nieuwen groet."
00 55	Ziekte & nalatenschap HRH	HRH is veel ziek geweest. In de tweede helft jaren '30 lijkt de definitieve aftakeling begonnen. Ziekte was jammer voor haarzelf en voor hun onderling contact. Kerst 1936 vroeg haar neef Jani of Stuiveling wilde zorgen voor de nalatenschap van de poëzie van HRH. Ze wilde het geregeld hebben voor haar dood - Banning was gevraagd voor het proza.
02 41	Verhouding HRH tot neef Jani	Jani was heel blij dat hij dat niet hoefde te doen. Hij hield wel van haar, maar niet van haar werk, dat was wederzijds. HRH vond zijn thematiek te beperkt: omvatte niet de hele mensheid en de hele wereld. Dat was bij haar wel het geval, ze kon 's nachts niet slapen vanwege alle ellende in de wereld, dat was geen aanstellerij.
03 58	Ziekte HRH en overlijden man	Stuiveling kreeg hartverscheurende brieven van haar man over haar ziekte, in '37 en '38. Angst voor hersenverweking en dementie, maar dat bleek nierversgiftiging te zijn.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		Kort daarna werd haar man, altijd één brok gezondheid, plotseling erg ziek en overleed in december 1938 binnen een week. Harde klap voor HRH.
06 13	Citaat	Aan 't einde van het smalle donkere pad / stond daar de maan boven de lage landen.
07 43	Verwijdering HRH en Stuiveling	Ongemakkelijk bezoek van Stuiveling kort na Riks dood. Paar dagen later kwam HRH terug op haar verzoek van drie jaar eerder om haar nalatenschap te verzorgen. Onwaarachtig briefje: ze wilde hem niet belasten met zo'n grote taak. Stuiveling had het gevoel dat ze vertrouwen in hem opzegde, maar ze wilde er verder niks over kwijt. Stuiveling distantieerde zich daarna van haar en stelde zich koel op. Toch waren er contacten van zakelijke aard, omdat het onmogelijk is elkaar te ontlopen in een klein land als Nederland. In 1943 vroeg ze hem toch om haar te bezoeken. Hij kon niet onmiddellijk komen vanwege drie doodzieke kinderen.
10 40	Bezoek aan HRH in Amsterdam	Enige contact in de oorlog: bezoek aan haar in een pension in Amsterdam-Zuid: hij had zelden zo'n rommel gezien. Ze vergiste zich in de naam van zijn kind, maar legde de fout bij Stuiveling: dat ligt in haar karakter volkomen voor de hand. Later was ze wel iets toegankelijker voor haar eigen fouten, maar toch ook niet.
12 13	Multatuli-herdenking 1947	Multatuliherdenking in 1947 in een ijsskoude, overvolle zaal aan de UvA. Iedereen verkaste naar de nóg koudere aula (-5 graden). De speech van HRH, haar visie op hem als auteur van de Max Havelaar, maakte diepe indruk op Stuiveling: zij kende die hele periode sociaal erg goed en ook Multatuli's werk.
15 15	Autobiografie HRH	Autobiografie <i>Het vuur brandde voort</i> verschijnt in 1949. Jan Rogge vroeg Stuiveling de drukproeven te controleren:

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		ze bevatten dozijnen fouten. HRH vertrouwde op haar voortreffelijke geheugen: dat was nauwelijks toelaatbaar. Ze vergiste zich in namen, titels en haar eigen trouwdatum. Al die tijd was er geen contact tussen Stuiveling en HRH.
17 14	Presentatie autobiografie & hernieuwd contact	Hij hield een redevoering bij de presentatie van haar autobiografie. Hij schrok van haar binnenkomst: het is moeilijk om te spreken over een persoon die vlakbij je zit. Na afloop omhelsde ze hem - de enige keer in zijn leven. Een dag later kwam er een schriftelijk verzoek om alsnog voor haar werk te zorgen. Ze had hem destijds gevraagd, dat later gewijzigd, maar wist niet meer waarom, 'do forget and forgive it'. Stuiveling stemde in, maar wilde geen herhaling van vroeger, dat is ook niet gebeurd. Vanaf oktober 1949 was er meer contact dan ooit.
19 59	HRH 80 jaar	Het verhaal gaat dat de regering haar een onderscheiding wilde toekennen op haar 80e verjaardag. Na overleg met Drees heeft ze geweigerd. Verstandig: ligt niet in haar lijn.
20 51 - 24 53	Omgang met kennissen	Toen Stuiveling in '49, nog tijdens de distributie, een keer kaas voor haar meenam, beschouwde ze hem ongeveer als haar kaasleverancier. De laatste jaren stelde ze al haar kennissen in dienst van wat ze nodig had. Nog een stukje van haar aristocratische jeugd als notarisdochter, maar het lag toch niet in haar aard. Ze verzocht hem eens langs te komen, Stuiveling nam met moeite een ochtend vrij, toen bleek dat ze naar de kapper wilde. Toch was hij erg blij dat hij het gedaan had: ze sprak een jonge vrouw achter de toonbank pardoes aan in het Russisch en die vrouw sprongen de tranen in de ogen.